

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *John Nilsson*
 Härad: *Östbo* Adress: *Vindeln*
 Socken: *Västorp* Berättat av: *Gustaf Ericson*
 Uppteckningsår: *1935* Född år *1877* i *Bov Östvegård*

Uppteckningen rör:

B o r s b y.

Det äldsta dokument, som säger något om Bors by, är storskifteshandlingarna. Skiftet på utägorna utfördes åren 1791 - 92 och på inägorna 1902 - 03. Vid tiden för utmarksskiftet ägdes hela byn av majoren Jakob Mauritz Renstierna på Lundboholms säteri /fideikomiss blev Lundboholm först 1812/. Vid inägoskiftet var däremot hela byn såld till enskilda ägare, antagligen i huvudsak till gårdarnas brukare, vilka troligen erlade arrende till major Renstierna. Men ingen kan numera ge besked om arrende eller dagsverken fordrades eller gavs.

Å skifteskartan synes det som om alla husen i Lergården legat omkring Gunnar Jonssons nuvarande gård, likaså i Östergård, där min gård nu är. I Södregård lågo alla boningshusen i en fyrsidig klunga där nu Valfrid Karlssons boningshus är beläget.

De odlade arealerna voro inte stora på den tiden i byn. På Östergård /min gård = Ericssons gård/ var all mark söderut odlad, likaså delvis i väster. Likaså all mark söder om Södregård. Vem av ägarna som i huvudsak började med nyodlingen vet nu ingen, utom då det gäller Sörängarnas odling, ty det var min farfar Johannes Pettersson i Södregård, snart följd av de andra bönderna i Södregård.

Ägarnas namn allt sedan inägoskiftet följer nu nedan. /Längre tillbaka kan ej byns historia följas, ty som bekant blevo alla kyrkoböckerna lågornas rov, då prästgården i Värna-

mo någon dag på 1860-talet brann upp. Elden kom lös genom
att fläskflottet i en stekpanna fattade eld./

Norregård /Gästgivaregård/

- 1/4 mtl. 1/ Per Svensson
2/ Johannes
3/ Petter Johansson
4/ Carl Joh. Pettersson
5/ Per Pettersson /nuv. äg./
- 1/4 mtl. 1/ Magnus Månsson
2/ dotter: Anna Fredrika g.m.
Johannes Jonasson
3/ August Johansson
4/ Carl Johansson
5/Gustav Johansson /nuv. äg./

Norregård / Måns-Ølofs gård, i dagl. tal: Måns Ols/

- 1/4 mtl. 1/ Jonas Nilsson
2/ Johannes Jonasson
3/ Gustaf Johannesson
4/ Robert Gustavsson /nuv. äg./
- 1/4 mtl. 1/ Petter Hammarlund och Per Nilsson
2/ Sammel
3/ Petter Jonsson
4/ Carl Pettersson
5/ Viktor Carlsson /nuv. äg./

1/4 mtl. Södregård.

- 1/4 mtl. 1/Kornetten Eric Gust.Handberg
2/ Jonas Ekelund /f.d. kusk på Lundbyholm/
3/ Johannes
4/ Sven Johan Svensson /från Kävsjö socken/
5/ Amandus Svensson /nuv. äg./

- 1/2 mtl. 1/ Anders Jakobsson
2/ Sven Andersson /nämndeman/
3/ Petter Johan Svensson / Gården delades efter
Petter Johans död så att sönerna Jonas och Karl fingo var
sin 1/4 - del.
- 1/4 mtl. 4/ Jonas Pettersson
5/ Johan Jonsson /nuv. äg./
- 1/4 mtl. 4/ Karl Pettersson
5/ Valfrid Karlsson /nuv. äg./
- 1/4 mtl. 1/ Petter Ericsson
2/ Johannes Pettersson
3/ Gustaf Johannesson
4/ Gustaf Andersson

~~Lergården~~

L e r g å r d e n .

- 1/4 mtl. 1/ Anders Nilsson
 2/ Johannes Andersson
 3/ Petter Gust. Johannesson
 4/ Anders Nilsson
 5/ Gunnar Jonsson /nuv. äg./
- 1/4 mtl. 1/ Jan Jonsson /Jösse/
 2/ Petter Johan Svensson
 3/ Jonas Andersson
 4/ { Adolv Pettersson } /nuv. äg./
 { Carl Jonsson }
- 1/4 mtl. 1/ Jonas Andersson
 Jan Svensson
 2/ Petter /dog på Södratorp/
 3/ C.P. Häggström

5036

- 7 -

4/ J.A. Modeén

5/ J. Halmkvist

6/ A. J. Karlsson

7/ Alfred Svensson

8/ Voxtorps socken. År 1923 styckades och försålles hela gården till grannarna.

Ö s t e r g å r d.

1/2 mtl. 1/ Hovs landsfiskal, Hörnsten. Efter honom delades gården.

1/6 mtl. 2/ Johannes Persson

3/ Anders Petter

4/ Erik Johan Johannesson

5/ Gustaf Ericsson /nuv. äg./

2/6 mtl. 2/ Jonas Persson Efter honom delades gården.

1/6 mtl. 3/ Patron Lindström på Ed.

4/ Anders Nilsson

5/

Skriv endast på denna sida!

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vi undertecknade hemmansegare i Bohrs by af Voxtorps församling, hafva med hvarandra träffat följande frivilliga öfverenskommelse:

"Om så olyckligt skulle inträffa att boningshus eller ladugård för någon eller några af oss undertecknade brinner upp, så skola de öfvriga af oss, till den brandskadade fritt framköra och lämna, 2 st. timmerträd minst 16 alnar långa, samt minst 7 tum i toppen; 2 st. kubbar minst 7 alnar långa, och minst 11 tum i toppen.

Skulle af någon anledning någon icke kunna framföra träd af dessa dimensioner, så har denne rättighet att lämna annat friskt byggnadsdugligt virke, med minst samma kubikmassa.

Bohr den 23 juni 1908.

Gustaf Ericson Bohr Östregård.

Alfred Svensson Bor Lergård

Sven Johan Svensson " Sörögård

Carl Pettersson Bor Sörögård

Inga Kattrina Pettersdotter Sörögård

Petter Gustaf Johannesson Lergård

Karl Edvard Jonsson Lergård

Gustaf Johaneson Norregård.

Gustaf Johannesson Sörögård

Carl Pettersson Norregård

C. J. Petersson Norregård.

Endast på denna sida!

- 5/ Aug. Andersson
- 6/ Johan Andersson /nuv. äg./
- 1/6 mtl. 3/ Petter Jonasson Efter honom delades gården.
- 1/12 mtl. 4/ Petter Johan Israelsson
- 4/ Otto Pettersson Efter Petter Johans död
inköpte Otto hans gårdsdel, och efter Ottos
död köpte Carl Lundström och Gottfrid Johansson
var sitt 1/12 mtl.

Skräddarebo.

- 1/ Hörnsten
- 2/ Andreas
- 3/ Sven
- 4/ Johannes
- 5/ A.J. Johansson
- 6/ Mina Johansson
- 7/ Aug. Johansson /nuv. äg./
- Därefter frånsåldes till
Petter Johanssons Gustaf.
John Andersson /nuv. äg.Ø
- Skriv endast på denna sida!

Som synes har gårdarna vid ägarnas frånfälle i huvudsak övergått till son eller dotter under dessa 130 år.

Vid tiden för storskiftet och framåt fanns åtskilliga torp och backstugor, vilka numera utlagts till bete och skog, husen nedrivna. Dessa voro: Under Norregård och Tagel:

Backelund / beläget intill Kupsjön./

Under Södregård: Backastugan /belägen några hundra meter

rakt norr om Måns Ols /

Under Lergård: Södratorp /öster om och intill Skräddarebo/

Svensbygget /beläget östra ändan av nuvarande sockenskogsallmanningen/

Källbo /i Högatået/

Under Östergård: Höganäs /beläget i östra ändan av Carl Lundströms och Gottfrid Johanssons hemskogsskifte/

Östrahult /i östra ändan av hela Östergårds storskogsskifte/

Fällan /i Högatåget på Gustaf Ericsons
skifte, intill Södregårds hagaväg/

Källäng /på Carl Lundströms och Gottfrid
Johanssons Högatågsskifte, intill
Källbovägen/

Höneskede /intill Gällarydsvägen, på Johan
Anderssons skogsmark/

I södra kanten av Östergårds hemskifte eller på knekttorpet
har funnits en backstuga, namnet är nu bortglömt.

Inalles elva små hem som försvunnit, i regel när dess
innehavare dött. Då man ser de många stenrösen på de små
åkerlapparna, förstår man huru mycken svett och möda det
kostat dessa nybyggare att bryta dem, och man frågar sig:
Huru var det möjligt för dessa mången gång stora familjer
att få sitt uppehälle? Man undrar inte på att det yngre
släktet lät locka sig av skömmålningarna av "landet i väster",
där man kunde få egen jord, som var lätt att odla och som

5036

- 11 -

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—

gav rika skördar. Andra droga till städernas industri, och det gamla hemmet övergavs.

Att intä skiftet kom till stånd utan kiv och split, framgår av en skrivelse, som byamännen på en stämma uppsatte. Anledningen därtill var att en av byamännen, Johan Israelsson, kallat lantmätare, något som väckt de andras stora harm.

/Skrivelsen finnes på nästa sida/

Undertecknade Infunno sig denna dag för att upprätta en förening rörande den eller den som beger Landetmätare.

Den som Önskar Lantmätare skall vara skyldig att under-
rätta minst Tvänne af skifteslagets delägare för deras hörande
för det andra skall skiftet laget vara enige om hvillken
skiftes förrättare som bör begäras.

Över träder någon ofvan stående förening får under kasta
sig ett vite af ettusen kronor /1000/ till skiftes laget
sålunda överens kommit som skedde i Bohr Östregård den 17 Mars 1888.

Af på en gång närvarande

A. J. Johansson, Peter Johansson Bohr Skräddareg.

Erik Johan Johannesson. Johan Otto Pettersson

Johan Israelsson. A. Andersson Bohr Östreg.

Gustaf Johannesson. Sven Johan Svensson. Karl Pettersson
Söregård.

Inga Catrina Petersdotter. Peter Gustaf Johannesson
Lergård

Jonas Andersson. Carl Anders Peterson Norgård /Norregård/
Gustaf Johannesson Norgård. Carl Johan Petersson.

Skriv endast på denna sida!

Byns namn.

Vid tiden för storskiftet stavades byns namn Bohr, men på generalstabskartan, när den kom till, endast Bor. När så de främmande järnvägsingenjörerna i slutet av 1890 byggande kommo hit, skrevo de namnet som på kartan, och så har det sedan blivit.

Hur namnet på byn uppkommit, kan ingen med säkerhet bestämma. Vår nuvarande pastor, Knut Johansson, har dock framkastat en hypotes, som synes antaglig. Med all säkerhet har sjön Flårens nivå fordomdags varit mycket högre än nu. Bors åkergården ha varit sjöbotten en gång, det kan man bl.a. avläsa på de ~~stenskärvar~~ stenskärvar, som ligga på ungefär samma höjd runt om gårdet och visa, att de av vågorna spolats rena från jord. Antagligen har det varit samma förhållande med sjön Hinsén.

När man nu vet, att alla transporter fordomdags skedde

i möjligaste mån på sjöar och andra vattendrag, så är det mycket antagligt, att dessa båda sjöar voro en förbindelseled, men nivåskillnaden omöjliggjorde direkt samband. Då hade man ju ingen annan råd än att från sjö till sjö bära det goda man förde, och som dessa bärstationer säkert lågo i närheten av Norregård /gästgivaregården/, kan antagas att gården och hela byn fått sitt namn med härledning av "bära" - "bår" och så "Bohr".

Vid grävning av grunden till handelsföreningens nya hus invid järnvägstationen, fann man på flera meters djup grova alstockar. Hur ha dessa kommit dit? Antagligen ha väl träden vuxit på platsen, men så genom översvämning av vatten och slam blivit begravda. Ett bevis för att Hinsens vatten en gång haft sitt avlopp där ned till Flåren?

Kosthållet.

Levnadsstandarden var ock hos de självägande bönderna här i byn omkring 1850 - 60, efter våra förhållanden sett, ganska tarvlig. Det var inte många som hade råd att äta enbart rågbröd utan mer eller mindre havre blandades i. Potatis och vattenvälling var daglig rätt. På de välbesuttna gårdarna slaktades ett fäkreatur ~~xxxxxxx~~ på hösten och ett svin strax före jul. Båda nedsaltades och fick ej röras förrän fram på sommaren. De skulle räcka året ut. Att detta sovel blev salt och härsket, fäste man sig inte vid. Man var glad, om det räckte till alla munnarna. Att köttet och fläsket icke fick röras förrän det var riktigt bitande salt, gjordes också på beräkning. Man åt inte så mycket, när varje bit sved i munnen.